

فرهنگ و حیا

فلسفه بعثت و آغاز رسالت پیامبر حمت (ص) برگستره جهان

شناخت فرهنگ و حیانی

دکتر محمد مهدی تسغیری معاون بین‌الملل و ارتباطات دانشگاه ادیان و مذاهب قم

ای مردم، در حقیقت برای شما از جانب پروردگارتان برهانی آمده است و ما به سوی شما نوری تابناک فرورستاده‌ایم.(۱۷۴-نساء)
۲۷ ماه رجب، یاد آور یکی از روزهای تاریخی کم‌تظیراست و بحق، نقطه عطف تاریخ بشری است. بدون شک اصل وجود پیامبر خدا(ص) رحمتی برای جهان بشریت در همه دوران است. خاتم‌الاولیا والوصیا حضرت امام مهدی(عج) می‌فرماید: «خداوند محمد را برانگیخت تا رحمتی برای جهانیان باشد و نعمت خود را تمام کند.» (بهار الأناور، ج ۵۳، ص ۱۹۴).

جامعه‌های بشری معاصر تشنه مبادی اخلاق عملی است و نبود آن آسیب‌های غیرقابل جبرانی را تحمیل کرده است. درک مبعث نبوی، دریافت اخلاق متعالی انسان و حیانی است که خود پیامبر(ص) فرموده است: «من مبعوث

شدم تا بزرگواری‌های اخلاقی را کامل کنم.»

(بهارالانوار، ج ۱۶، ص ۲۱۰)

در اینجا کافی است، به توصیف شرایط زمانه بعثت نبوی از زبان امیرمؤمنان گوش فرا دهیم تا جایگاه تأثیرگذار این بعثت نبوی هویدا شود. حضرت علی(ع) زمانه پیامبر را اینگونه به نمایش گذارد: «خداوند، پیامبر را در زمانی فرستاد که روزگاری بود پیامبری برانگیخته نشده بود و مردم در خوایی طولانی بسر می‌بردند و فتنه‌ها بالا گرفته و کارها پریشان شده بود و آتش جنگ‌ها شعله می‌کشید و دنیا بی فروغ و پر از مکر و فریب گشته، برگ‌های درخت زندگی به زردی گراییده و از به بار نشستن آن قطع امید شده بود.» (نهج‌البلاغه، خطبه ۸۹)

از این رو، برداختن به چرایی گرامیداشت این روز به معنای آن است که می‌توان بشریت معاصر را با آموزه‌های و حیانی از فساد و ظلم روزافزون امروز نجات داد، همانگونه که انسان‌های زمان بعثت با پیام‌های رسول خدا(ص) از بت‌پرستی و جهل و ظلم زمان‌های دور رهایی یافتند.اهداف

بعثت انبیا و خاتم پیامبران الهی یکتاپرستی، رویگردانی از طاغوت، تبیین آیات و خواندن پیام‌های الهی بر مردم، پاکسازی و تزکیه مردم، آموزش، دعوت مردم بخوبی‌ها، بازداشتن آنان از بدی‌ها، آزادسازی نعمت‌های پاکیزه و مطبوع و تحریم هر چیز پلید و منفور، برداشتن زنجیر از گردن مردم مستضعف و ستم‌دیده است.

«و در حقیقت، در میان هر امتی فرستاده‌ای برانگیختیم [تا بگوید]: «خدا را بپرستید و از طاغوت [فریبرگرا بپرهیزید.» پس، از ایشان کسی است که خدا او را هدایت کرده و از ایشان کسی است که گمراهی بر او سزاور است. بنا بر این در زمین بگردید و ببینید فرجام تکذیب‌کنندگان چگونه بوده است.» (۳۶- نحل)

امیرمؤمنان، حضرت علی(ع) در نخستین خطبه نهج‌البلاغه، هدف از بعثت انبیا را چنین عنوان می‌کند:خداوند سبحان پیامبرانی از فرزندان آدم برگزید که در برنامه وحی و امانتداری در ابلاغ رسالت از آنان پیمان گرفت. آن‌ها مکه را کمتر انسان‌ها عهد خدا را به امور باطل تبدیل نموده

و به حق او جهل ورزیدند و برای او زبтан همتا گرفتند و شیاطین آنان را از معرفت به خداوند بازداشتند و رابطه بندگی ایشان را با حق بریدند. پس خداوند رسولانش را برانگیخت و پیامبرانش را به‌دنبال هم به سوی آنان گسیل داشت، تا ادای عهد فطرت الهی را از مردم بخواهند و نعمت‌های فراموش شده او را به یادشان آرند و با ارائه دلایل بر آنان اتمام حجت کنند و نیروهای پنهان عقول آنان را برانگیزانند و نشانه‌های الهی را به آنان بنمایانند: از این بلند آسمان که بر بالای سرشان افراشته و زمین که گهواره زیرپایشان نهاده و معیشت‌هایی که آنان را زنده می‌دارد و اجل‌هایی که ایشان را به دست مرگ می‌سیارد و ناگواری‌هایی که آنان را به پیری می‌نشانند و حوادثی که به‌دنبال هم بر آنان هجوم می‌آورد. خداوند سبحان بندگاناش را بدون پیامبر، با کتاب آسمانی، یا حجتی لازم، یا نشان دادن راه روشن رها نساخت، پیامبرانی که کمی عددشان و کثرت تکذیب‌کنندگان‌شان آنان را از تبلیغ بازداشت، از پیامبر گذشته‌ای که او را از نام پیامبر آینده خبر دادند و پیامبر آینده‌ای که پیامبر گذشته او را معرفی کرد.

شاید ارزش این روز به این باشد که ما را به روز تولد اسلام پیوند می‌دهد، زیرا اسلام به‌عنوان یک پیام، یک در خواست درونی، یک حرکت و یک روش، در این روز متولد شد. یادآوری مبعث برای ما فقط یادآوری تاریخ نیست، بلکه بیدار کردن مسئولیتی است که بر عهده هر زن و مرد مسلمان و جامعه‌ای است که در آن زندگی می‌کند، تا اسلام را با تمام وجود باور کند و در تمام لحظه‌ها با او زندگی کند و خدا را در اندیشه و گفتار و کردار خود به یاد داشته باشد. همان راه خدا را طی کند، که رسول خدا(ص) پیمود و مسلمانان مؤمن از آنجا گذر کردند، انسان‌های مسلمان، قرآن را آنگونه که رسول خدا(ص) بیان کرده به کار گیرند و به اسلام ایمان آورند. رسول خدا(ص)، اسلام را وابستگی اندیشه‌ای، عاطفی، روحی و حرکتی می‌دانست، زیرا تلاش وجدانی فرد مسلمان با باور اسلام در شخصیت او مرتبط است.

بنابراین، زندگینامه پاک نبوی، به ما یادآور می‌شود که هر مسلمانی که به اسلام روی می‌آورد، الگو بودن برای سایر انسان‌ها در زندگی را برای خود انتخاب کرده است، یعنی خود، پیامبر زمانه خود است و در برابر خداوند و همه انسان‌ها پاسخگو خواهد بود. بزرگداشت این روز به معنای آن است که هر مسلمان وظیفه و رسالتی از سوی فرستاده خدا دارد. مهم‌ترین پیام مبعث این است که خودمان، الگوی کرداری پیام‌های و حیانی باشیم، همانگونه که در حدیثی از امام صادق(ع) آمده است: «ای مفضل به شیعیان ما بگو؛ با پرهیز از گناهان و نافرمانی خدا و پیروی از رضای او، دعوت کننده ما باشنده، اگر آنان چنین بودند، مردم به سوی ما می‌شتابند،مرد و زن در این تکلیف یکسانند، هر کدام در جایگاه خود، در جامعه بشری یک پیام‌رسان هستند. معنای حقیقی مبعث همان است که همه احساس پیامبرگونه

▪ دوشنبه ۹ اسفند ۱۴۰۰

▪ سال بیست و هشتم

▪ شماره ۷۸۶۱

urdac.ir

گرامیداشت مبعث به این دلیل است که ما را به روز تولد اسلام پیوند می‌دهد، زیرا اسلام به‌عنوان یک پیام، یک در خواست درونی، یک حرکت و یک روش، در واقعیت مردم، در این روز متولد شد. یادآوری مبعث برای ما فقط یادآوری تاریخ نیست، بلکه بیدار کردن مسئولیتی است که بر عهده هر فرد مسلمان است تا اسلام را با تمام وجود باور کند و خدا را در اندیشه و گفتار و کردار خود به یاد داشته باشد.

درک مبعث نبوی، دریافت اخلاق متعالی انسان و حیانی است که خود پیامبر(ص) فرموده است: «من مبعوث شدم تا بزرگواری‌های اخلاقی را کامل کنم.»

انحراف نظام سلطه) برای سرکوب اندیشه‌های فرهنگی و حیانی در پرتو پوشش مفاهیم ظریف و جذاب است؛ مفاهیم واژه‌هایی که به‌طور عمدہ برگرفته از تعالیم آسمانی است. واژه‌های آزادی، حقوق بشر، کرامت انسانی، حقوق بشردوستانه، سیادت و استقلال، و این‌همان چیززی است که ما باید بدانیم و فلسفه حقیقی بقای اسلام در بیش از چهارده قرن، وجود انسان‌های پیامبرگونه مسلمان و تجلی بخش حقیقت و حیانی و نمایانگر زندگی سعادت‌مند دنیوی و اخروی انسانی است. و نیز باید بدانیم که مسئولیت در حال حاضر بر عهده ماست، ما مسلمانانی که در یکی از سخت‌ترین مراحل تاریخ اسلام زندگی می‌کنیم، زیرا چالش‌های عمده‌ای که امروزه مسلمانان با آن مواجه هستند، چالش‌های «ضعف فرهنگ و حیانی» است که در بیشتر مراکز علمی جهانی ریشه دوانده است.

شاید بتوان گفت در طول تاریخ گذشته و نیز معاصر، مهم‌ترین چالش فراروی انسان، هجمه‌های فرهنگی (اتحاد، استکبار و

ج ۴، ص ۵۴). شاید مهم‌ترین دلیل قطع رابطه جمهوری اسلامی ایران با آمریکا را در چهارچوب همین اصل بتوان تحلیل کرد، زیرا آمریکا هیچگاه از ظلم و دشمنی علیه ملت ایران رویگردان نبوده و به‌دنبال برقراری رابطه بر اساس احترام متقابل نیست.

▪ **مقاومت در برابر استکبار**

اصل مقاومت در برابر استکبار، از آشکارترین اصول در سیره سیاسی پیشوایان معصوم(ع) و در رأس آنان پیامبر اسلام(ص) به شمار می‌رود. رمز موفقیت و پیروزی اسلام در جزیرهٔالعرب و سپس گسترش آن به مناطق دیگر، مقاومت سرسختانه رسول خدا(ص) در برابر کفار قریش و دشمنان اسلام بود. از این رو، این اصل را باید از مهم‌ترین اصول در سیاست خارجی نظام اسلامی به شمار آورد. قرآن کریم تنها راه مواجهه با پیشوایان پیمان‌شکن کفر را که بر هیچ عهد و پیمانی پایبند نیستند، ایستادی و مبارزه با آنان تا زمان دست کشیدن‌شان از خصومت می‌داند (توبه، ۱۲)؛ ضرورت مقاومت نظام جمهوری اسلامی در برابر استکبار به رهبری آمریکا را می‌توان از همین اصل استنباط نمود.تجربه رهبری آمریکا می‌تواند ما را به یادآوراند،متحمل خسارات بیشتری شده‌اند و در واقع به تعبیر مقام معظم رهبری، هزینه سازش بسیار سنگین‌تر از مقاومت است.

▪ **حفظ منافع ومصالح امت اسلامی**

در اسلام رعایت مصالح مسلمین از اهمیت فراوانی برخوردار است. لذا یکی از اهداف سیاست خارجی نظام اسلامی، حفظ مصالح و منافع امت اسلامی است. آرمان نهایی اسلام دربارهٔ مناسبات انسانی، رسیدن به «امت واحد بشری» است اما پیش از تحقق این آرمان، مسلمانان در هر نقطه از جهان عضوی از امت اسلامی تلقی می‌شوند. از این رو، منافع نظام اسلامی منطبق بر مصالح امت اسلامی خواهد بود.سیره سیاسی پیشوایان معصوم(ع) بر اساس توجه به مصالح امت اسلامی شکل گرفته و این مهم‌ترین هدفی است که در تمام مراحل زندگی سیاسی آن بزرگواران مشاهده می‌شود. اقدام به جنگ یا صلح، انعقاد قرارداده‌ها و پیمان‌ها با دشمنان اسلام از سوی پیامبر اکرم(ص)، امام علی(ع) و امام حسن مجتبی(ع) و... همه در راه حفظ مصلحت امت اسلامی انجام می‌گرفت. عقد قرارداد صلح

itiac.ir

اصل مقاومت در برابر استکبار، از آشکارترین اصول در سیره سیاسی پیامبر اسلام(ص) است. این اصل را باید از مهم‌ترین اصول در سیاست خارجی نظام اسلامی به شمار آورد.

ضرورت مقاومت نظام جمهوری اسلامی در برابر استکبار به رهبری آمریکا را می‌توان از همین اصل استنباط نمود.تجربه نشان می‌دهد دولت‌هایی که تسلیم زیاده خواهی‌های آمریکا شده‌اند، متحمل خسارات بیشتری شده‌اند و در واقع به تعبیر مقام معظم رهبری، هزینه سازش بسیار سنگین‌تر از مقاومت است

رسول خدا(ص) با طوایف بنی ضمیره و بنی اشجع، صلح حدیبیه با کفار مکه، همچنین پذیرش صلح با معاویه از سوی حضرت علی(ع) و امام حسن(ع) همگی در راستای حفظ منافع و مصالح جامعه و نظام اسلامی بود. بر این اساس، می‌توان معیار حق بیودن سیاست‌ها و جهت‌گیری‌های جهانی نظام اسلامی را دیپلماسی در راستای منافع و مصالح امت اسلامی توصیف کرد.

▪ **حفظ کرامت انسانی**

با توجه به تأکید اسلام بر کرامت انسانی، حق مصونیت سفرا از نخستین اصول دیپلماتیک در اسلام است که مورد سفارش رسول خدا(ص) بود؛ ایشان هرگز اجازه نمی‌داد امنیت سفرای سیاسی و گروگان‌ها به خطر افتد. آن حضرت نه تنها برای سفرای سیاسی مصونیت قائل بود که